

Abrahám-tól Jézusig — A Biblia legszebb szövegei. — Összeállította és jegyzetekkel ellátta: Szabó Ferenc és Puskely Mária. — Zsinati bizottság. Róma, 1976. 288 o.

Az ószövetségi szövegek a zsoltaírok kivételével a Biblia új magyar kiadásából, a zsoltaírok Farkasfalvy Dénes és az újszövetségi szövegek Békés-Dalos fordításából valók. Nagy Ferenc készítette az őstörténet jegyzeteit.

A mű először rövid összefoglaló ismertetést nyújt az üdvösségtörténetről Ábrahám-tól Jézusig, majd rátér az Ó- és az Újszövetség legjelentősebb és legszebb szövegeire. Magyarázatok vezetik be az egyes korokat, világítják meg az üdvösségtörténet kiemelkedő személyeinek alakját, mutatnak rá a szent szövegek értelmére, és általában feltárják a Biblia világát. Az egyes ószövetségi részek befejezésükkel röviden elmélkedésre alkalmas tanulságokat vonnak le a szent szövegekből. A magyarázatok terjedelmükkel nem nyomják el a szövegeket, és érdekes tartalmukkal csak fokozzák az érdeklődést az illető szent könyv iránt.

Az olvasó betekintést nyer a választott nép vallási világának fejlődésébe. Bár ez a folyamat meg-megtorpan, sőt visszaesések is voltak, alapjában felfelé irányul, és az idők beteljesedésekor már együtt van mindaz, ami a népet a Megváltó művére előkészítette, többek között az egyéni felelősségtudat, a feltámadás hite és a messiásvárás magas hőfoka a választott nép széles rétegeiben. A fejlődés bemutatása alkalmas arra, hogy az elfogulatlan olvasóban megerősítse a hitet. Hasonló ez az evolúcióhoz a természet szintjén. A teremtő tevékenység naív elképzelésénél sokkal nagyobb csodálatot vált ki a növény- és állatvilág kibontakozása évszázmilliókon keresztül a teremtő bölcsesség és erő észrevétlen és mégis mindenre kiterjedő hatására. Egy egészen más, természetfeletti síkon végbemenő fejlődés tárul fel a szemlélő előtt az üdvösségtörténetben.

A próféták nagyon jelentős helyet foglalnak el ebben a műben, és ez így van jól, hiszen az egész üdvösségtörténet prófétai jellegű. Az előző mozzanatokban már csíraszerűen ott vannak a következők, sőt az egész folyamat sok-sok emberöltőn keresztül szinte szerves egészet alkot. Ebből az egységből kiolvasható egy állandóan ható személyes értelem, erő és szeretet jelenléte.

Azt, hogy hogyan közeledik az idők teljessége, hogyan tárul fel az Ószövetség titka az Újban, és a kettő milyen harmónikus egészet alkot, állandó párbeszéd mutatja be. Az ószövetségi szövegekre következik az újszövetségi idézet. Ez utal a jövődőlés beteljesedésére, vagy megvilágítja azt, ami az óban el van rejtve; hol mint tekintélyre hivatkozik az Ószövetség szavára, más esetben a típust és az antitípust szembesíti, és így tovább.

A magyarázat méltán hívja fel figyelmünket a második Izaiás könyvének utolsó részére, mint az Ószövetség legszebb lapjainak egyikére (146. o.). Az Isten vall szeretetéről népe iránt. Ez a szeretet állandó, ennek örök jövője van, és úgy árad ki a messiási korban, hogy uralkodóvá válik az emberi kapcsolatokban. Ezt juttatja az olvasó eszébe a könyv hátsó borítólapját díszítő fénymásolat. A qumráni leletek legnagyobb kincséből, az Izaiás-tekercsből mutat be részletet, abból a könyvből, amely a béke és szeretet vízióját tartalmazza: „Akkor majd együtt lakik a farkas a bárányal . . . A csecsemő nyugodtan játszadozhat a viperafészeknél . . .” (101. o.).

Nagyon öröndetes volt a teljes magyarnyelvű Szentírás megjelentetése, és azt nagyon jól kiegészíti ez a sikerült alkotás, éppen szemelvényes volta miatt, nemcsak a lelkipásztorkodó papság, hanem az érdeklődő világiak számára is. Rohanó korunkban sok esetben nem jut idő, sem energia ahhoz, hogy elmélyedéssel az olvasó hozzá magának felszínre a Szentírás gyöngyszemeit. Itt megtalálja, és már ezért is hézagpótló művel állunk szemben. De a vallásos olvasók táborán túl is

számot tarthat érdeklődésre, hiszen senki sem vonhatja kétségbe azt a tényt, amit Szerb Antal tömören így fogalmazott meg: „Az egész európai irodalom az Antik és a Szentírás kettős pillérjén nyugszik”. Az utóbbinak ismerete az egyik kapu az európai irodalom megértéséhez. Földrésünkön kultürember ezt nem nélkülözheti. Könyvünk pedig ebben jó tájékoztató, széleskörű áttekintést nyújt a Szentírásról.

Csak úgy közbevetően jegyezzük meg, hogy adatainak bősége miatt igen jó lenne egy esetleges újabb kiadásban betűrendes név- és tárgymutató beiktatása.

Nem hagyhatjuk említés nélkül megkapó képeit. Az egész alkotás nagy műgondal készült, és szép ajándék a magyar olvasóközönség számára.

Megrendelésünkkel forduljunk Szabó Ferenchez, Via dei Penitenzieri 20, I-00193 Roma.
K. G.

Farkasfalvy Dénes: Bevezetés a szentírástudományba. ttk I/6, Róma 1976, 110 o. — **Békés Gellért: Őkumenizmus.** ttk III/11, Róma 1976, 106 o.

A „teológiai kiskönyvtár” két legutóbbi kötetének szerzőjét nem kell külön bemutatnunk olvasóinknak. Gyakran találkoztak a római Szent Anzelm bencés egyetem dogmatikusának nevével újszövetségi szentírásfordítása óta, ökumenikus munkája, ifjúsági konferenciái, versei és a szerkesztésében megjelenő Katolikus Szemle révén. Most az ökumenikus tanszék vezetője, Farkasfalvy Dénes ciszterci szerzetesről pedig ma már nemcsak azt tudják, hogy matematikus, hogy dallasi egyeteműn tanít és igazgatója az ottani középiskolájuknak, de sokan az ő zsolzartfordításával vannak az Őr dicséretét.

Mindkét munka nagyon időszerű kérdéssel foglalkozik. A Bibliát ma többen olvassák, mint bármikor, közösségekben és „kamrájuk rejtekében” egyaránt. Az ökumenizmusról állandóan hallunk. Mindkét vonalon tele vannak az emberek félig megértett és néha túl vérmes reményeket keltő, máskor közömbösítő vagy lehangoló érteülésekkel, gondolatokkal. Mindkét könyv fogalomtisztázó, szabatos munka. Sokat segít majd, hogy a Biblia és az ökumenizmus emlegetése ne frázis legyen.

Farkasfalvy Dénes célja — maga megmondja a bevezetésben — elsősorban az, hogy teológiai bevezetést adjon a Szentíráshoz. Nem térhet ki az exegetikai és történelmi részletkérdésekre. „Mit jelent a keresztény ember hite a Szentírásban mint Isten szavában” — teszi fel a hívő és a hívőt kívülről szemlélő közömbös vagy hitetlen ember nagy kérdését (5), s erre felel a történelmi áttekintést tartalmazó első részben és az elméleti rendszerezés 11 tömör, világos fejezetében. Ízelítőül csak egy-két dinamikus, elgondolkodtató megállapítását idézzük: „A kinyilatkoztatás történelmi folyamat. Bele van ágyazva az ember történeti és közösségi életébe . . . nem egyoldalú közlés, hanem Isten és népe közötti párbeszéd. A nép válasza, magatartása, hite vagy hűtlensége határozza meg azt a drámai keretet, amelyben Isten a maga pedagógiai módszerét érvényre juttatja” (63). Ugyanakkor „a sugalmazás teológiájának mélyén misztériumra bukkanunk: az isteni kegyelem és az emberi szabadság misztériumára” (67). Dialektikusan világítja meg a Szentírás és az Egyház viszonyát: „A Szentírás mint isteni szó az Egyház létrehozó oka, mint emberi szó egyházi tevékenység terméke” (82). A dogmafejlődés tényét a következőképpen alapozza meg: „A kinyilatkoztatás Isten által támasztott események formájában történik, ezért fogalmi-ismereti vetülete nem meríti ki valóságát” (85).

Békés Gellért az ökumenizmus egyszerű és szabatos meghatározásából indul ki: „Amit ma ökumenizmusnak nevezünk, az a különféle hitvallásokra szakadt keresztények egységét keresők mozgalma” (7). Ezt a mozgalmat és ennek egyháztani alapjait ismerteti. A fűzet első része történelmi visszatekintés: a mozgalom kialakulását és szervezett formájának, az Egyházak Őkumenikus Tanácsának történetét mondja el. A második rész pedig az ökumenizmus teológiai alapjairól beszél. Különösen hézagpótló és sikeres az 5. és 6. fejezet: „Az ökumenikus Tanács egyház-tana” és „a katolikus egyháztan ökumenikus elvei”. Külön hálásnak kell lennünk, hogy a történelmi ismertetésnél nemcsak ismerteti az ortodox és katolikusok húzódozó magatartását, hanem a húzódozás dogmatikai és lélektani okait is megadja.